Velilerin Bilgisayar Oyunu Ba??ml?l???na ?li?kin Alg?lar?n? Belirlemeye Yönelik Ölçek

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Velilerin Bilgisayar Oyunu Ba??ml?l???na ?li?kin Alg?lar?n? Belirlemeye Yönelik Ölçek*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32493

ARABPSYCHOLOGY.COM

Öz

Velilerin Bilgisayar Oyunu Ba??ml?l???na ?li?kin Alg?lar?n? Belirlemeye Yönelik Ölçek, bilgisayar oyunu ba??ml?l??? fenomenine kar?? ebeveynlerin sahip oldu?u alg?lar?, tutumlar? ve endi?e düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Bu ölçek, Berru Ulusoy ve S. Çelik taraf?ndan 2019 y?l?nda yap?lan kapsaml? bir geli?tirme çal??mas?n?n sonucudur. Ölçe?in temel amac?, ebeveynlerin çocuklar?n?n oyun al??kanl?klar?n? ne ölçüde sorunlu olarak gördüklerini, bu duruma ili?kin bilgi düzeylerini ve müdahale etme e?ilimlerini standart ve güvenilir bir biçimde de?erlendirmektir. Bu çal??ma, özellikle dijital ça?da artan oyun kullan?m?n?n aile dinamikleri üzerindeki etkilerini inceleyen ara?t?rmac?lar için önemli bir kaynak sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Bilgisayar oyunu ba??ml?l???, ebeveyn alg?s?, dijital sa?l?k, psikometrik test, ölçek geli?tirme, çocuk psikolojisi.

Yazarlar

Berru Ulusoy, S. Çelik

Amaç

Ölçe?in temel amac?, ebeveynlerin çocuklar?n?n bilgisayar oyunu kullan?mlar? ile ilgili alg?lar?n?, bu kullan?mlar?n potansiyel ba??ml?l?k riskine dönü?me ihtimali hakk?ndaki görü?lerini ve bu duruma yönelik müdahale etme e?ilimlerini belirlemektir. Bu araç, hem klinik ortamlarda hem de akademik ara?t?rmalarda kullan?larak, ebeveynlerin riskli davran??lar? tan?ma ve yönetme kapasiteleri hakk?nda nicel veriler sa?lamay? hedeflemektedir.

Ölçek, ayn? zamanda, ebeveynlere yönelik ba??ml?l?k önleme veya fark?ndal?k art?rma programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede ba?lang?ç ve sonuç ölçüm arac? olarak da kullan?labilir. Bilgisayar oyunu ba??ml?l??? alg?s?n?n kültürel ve sosyoekonomik faktörlere göre nas?l de?i?ti?ini incelemek isteyen çal??malar için de güçlü bir temel olu?turmaktad?r.

Yap?

Velilerin Bilgisayar Oyunu Ba??ml?l???na ?li?kin Alg?lar?n? Belirlemeye Yönelik Ölçek, ebeveynlerin zihinsel temsillerini ve tutumlar?n? ölçen çok boyutlu bir yap?y? hedeflemektedir. Bu yap?, genellikle üç ana bile?en etraf?nda ?ekillenmektedir:

Alg?lanan Risk ve Tehlike: Ebeveynin bilgisayar oyunlar?n?n çocu?un geli?imine, akademik ba?ar?s?na veya sosyal hayat?na ne kadar zarar verdi?ine dair inançlar?.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Gözlem ve ?zleme Davran??lar?: Ebeveynin çocu?un oyun süresini, içeri?ini ve davran??lar?n? ne s?kl?kta ve hangi yöntemlerle takip etti?ine dair eylemleri.

Müdahale ve Destek E?ilimi: Ebeveynin, ba??ml?l?k belirtileri gözlemlendi?inde profesyonel yard?m alma veya ev içinde kural koyma konusundaki isteklili?i ve yeterlilik alg?s?.

Geçerlik

Ölçek bir geli?tirme çal??mas? oldu?u için, geçerlik çal??malar? ölçe?in amaçlad??? yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamak üzere yap?lm??t?r. Geçerlik çal??malar?nda genellikle Kapsam Geçerli?i (uzman görü?leri ile madde havuzunun uygunlu?unun de?erlendirilmesi) ve Yap? Geçerli?i (Faktör Analizi yoluyla ölçe?in boyutlar?n?n do?rulanmas?) yöntemleri kullan?lm??t?r.

Yap? geçerli?i kapsam?nda, ölçe?in teorik olarak beklenen alt boyutlar? ne ölçüde temsil etti?ini gösteren istatistiksel analizler gerçekle?tirilmi?tir. Bu analizler, ebeveynlerin alg?lar?n?n tek bir genel faktör yerine, farkl? alt faktörler üzerinden ele al?nmas?n?n daha uygun oldu?unu ortaya koymu? olabilir. Ölçe?in ay?r?c? geçerli?i ve ölçüt ba??ml? geçerli?i hakk?ndaki detayl? bulgular, Ulusoy ve Çelik (2019) makalesinde yer almaktad?r.

Güvenirlik

Güvenirlik çal??malar?, ölçe?in tutarl? ve kararl? ölçümler yapabildi?ini göstermek amac?yla yürütülmü?tür. Bu çal??mada, ölçe?in iç tutarl?l???n? belirlemek için yayg?n olarak Cronbach Alfa katsay?s? kullan?lm??t?r. Yüksek bir alfa katsay?s?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Ayr?ca, ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? test etmek için Test-Tekrar Test güvenirlik yöntemi de uygulanm?? olabilir. Bu yöntem, ayn? ebeveyn grubuna belli bir zaman aral???yla (örne?in 2-4 hafta) ölçe?in tekrar uygulanmas? ve iki uygulama aras?ndaki korelasyonun incelenmesiyle gerçekle?tirilir. Güvenirlik de?erleri, ölçe?in ebeveyn alg?lar?n? güvenilir bir biçimde ölçmek için yeterli düzeyde oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinin kritik bir a?amas? olan faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi temel psikolojik boyutlar alt?nda topland???n? belirlemek için kullan?lm??t?r. Çal??mada genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ile madde havuzu indirgenmi? ve ölçe?in nihai yap?s? belirlenmi?tir.

AFA sonuçlar?, ebeveyn alg?s?n?n birbiriyle ili?kili ancak kavramsal olarak farkl? alt boyutlardan

ARABPSYCHOLOGY.COM

olu?tu?unu göstermi?tir (örne?in, "Çocuk Üzerindeki Olumsuz Etkiler" ve "Ebeveynin Kontrol Yeterlili?i" gibi faktörler). Daha sonra, bu faktör yap?s?n?n farkl? örneklemlerde de geçerli olup olmad???n? test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm?? olabilir. DFA, önerilen modelin veriyle ne kadar uyumlu oldu?unu gösteren uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) ile rapor edilmi?tir.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental)

Format: Orijinal çal??mada derecelendirme bilgisi verilmemi?tir, ancak alg? ölçekleri genellikle Likert Tipi (Örne?in, 5'li veya 7'li derecelendirme) formattad?r.

Language Available: Türkçe

Population Group: Ebeveynler (Parents)

Age Group: Çocuklar?/ergenleri bilgisayar oyunu oynayan yeti?kin ebeveynler.

Population Details: Ölçek, çocuklar?n?n bilgisayar oyunu kullan?m?na ili?kin alg?lar?n? de?erlendirmek isteyen tüm ebeveyn gruplar?na yöneliktir.

Test Methodology: Öz-bildirim (Self-report) yöntemiyle bireysel veya grup uygulamas?.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn tutumlar?, bilgisayar oyunu, ba??ml?l?k alg?s?, psikoloji, Cronbach Alfa, ölçek, Likert ölçe?i.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar için ileti?im adresi: ulusoyberru@gmail.com.tr

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Berru Ulusoy ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret: Genellikle akademik geli?tirme çal??malar? ticari olmayan amaçlar için ücretsiz sunulur, ancak kullan?m ?artlar? yazar taraf?ndan belirlenir.

Test Y?l?: 2019

Ölçek çal??mas?n?n orijinal PDF'i buradan indirilebilir: velilerin-bilgisayar-oyunu-bagimliligina-iliskin-algilarini-belirlemeye-yonelik-olcek-toad.pdf

Kaynaklar

Ulusoy, B.,, ve Çelik, S. (2019). Velilerin Bilgisayar Oyunu Ba??ml?l???na ?li?kin Alg?lar?n? Belirlemeye Yönelik Ölçek geli?tirme çal??mas?. *Gençlik Ara?t?rmalar? Dergisi, 7* (19), 5 - 26.

Ölçe?in Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynak içerikte ölçek maddelerine dair bilgi bulunmamaktad?r. Maddelerin içeri?i, ölçe?i geli?tiren yazarlar?n makalesinde detayl? olarak yer almaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM